

Kültürel mirasın üç yıl kayıp

Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nden kaybolan tablo zincirine kültür ve tabiat varlıkları da eklendi

Sayıştay Başkanı Vecdî Gönül:

İlk denetim, Resim-Heykel Müzesi'ne

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Sayıştay Başkanı **Vecdî Gönül**, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün sorumluluk alanında çeşitli birimlerde yaşanan kayıp tablolara ilişkin ilk denetimin, Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde başlatılacağını söyledi.

Cumhuriyet'in "Kayıp tablo skandalı" haber dizisini **"ihbar"** olarak kabul ettiklerini bildiren Gönül, denetimde İngiliz uzmanlardan yararlanılacağını kaydetti. Gönül, denetimin tamamen tarafsız bir uzman kadroyla yürütüleceğini bildirdi. Sayıştay yönetimi, denetim sırasında iddialara ışık tutmak amacıyla Cumhuriyet'in haber dizisinden birer fotokopi hazırlanmasını kararlaştırdı. Denetçilerin, ağırlıklı üzerinde duracakları noktalar arasında, icmal defterlerinde kayıt işleminin hangi tarihten başladığı, tarihlerin sonradan deftere işlenmiş olma olasılığı, son 20 yılda ayniyat tesellüm makbuzları olmayan resim, heykel, özgün baskı yapıtlarının listesi, ayniyata geçirme tarihinde usulsüzlük olup olmadığı, kütüphane defterinde tahrifat ya da sonradan yazılım yapıp yapılmadığı bulunuyor.

HÜLYA KARABAĞLI

ANKARA - Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün demirbaş kaydı yapmaması ve Sayıştay'a bildirimde bulunmaması nedeniyle kayıp sayısı tahmin edilemeyen tablo skandalı halkasına kültür ve doğa mirası da eklendi. 1990-93 yılları arasında, yurt genelinde varlığı bilinen, tespit ve tescilli yapılan kültürel ve doğal mirasa ilişkin resmi evrak kaydı ve rapor uygulamasının askıya alındığı belirlendi. Yasalara aykırı olarak **"sözlü"** talimatla gerçekleştirildiği saptanan uygulama sonucunda SİT derecelendirilmesinde oynamalar yapıldı. Kayıt yapılmayan 3 yıllık dönem sırasında, 1. derecede doğal ve arkeolojik SİT ilan edilen **"Silifke-Balta Limanı"**nda, 65 villanın kurulmasına fırsat tanındı. Usulsüz durumu belgeleyen raporlar, **Namık Kemal Zeybek, Gökhan Maras ve Fikri Sağlar**'ın Kültür Bakanlığı yaptıkları 3 yıllık döneme ilişkin raporlarını Kültür Bakanlığı'na sundular. Teftiş Kurulu Başkanlığı, raporörlerin sorumlu gösterdiği yetkililere **"kendi kendilerini soruşturma"** yetkisi verdi. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğü'nün 1990-93 yılları

arasında kültürel mirasın saptanmasında kilit önem taşıyan resmi evrak kayıt işlemini askıya alması, kültürel ve doğal zenginliklerin keyfi kullanımına yol açtı. 1989 yılında çıkarılan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası ve 20065 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurulları Çalışma Yönetmeliği esasları, 1990'dan itibaren üç yıl boyunca devre dışı bırakıldı. Mirasın korunmasına yönelik uygulama ve denetim kararlarında yetkili kılınan yurt genelindeki 15 koruma kurulu yöneticisinin bu dönemde resmi evrak kaydı işlemini durdurduğu ve resmi niteliği olmayan raporlar düzenlediği öğrenildi. Bu çerçevede, İçel'in Silifke ilçesi Akdere köyü sınırları içinde olan ve 1. derecede arkeolojik ve doğal SİT alanı kimliğine sahip **"Balta Limanı"**na düzenlenen bir raporla inşaat izni çıkarıldı. İznin ardından liman üzerine 65 villa kondu. Aynı dönemde, aralarında tarihi **"Kayseri kapıları"**nın da bulunduğu çok sayıda nadide eserin tescil dışı bırakılması ve koruma altına alınmaması nedeniyle tahrip edildiği ve pazarlarda satışa çıkarıldığı bildirildi. Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, raporörlerin

sorumlu göstererek haklarında soruşturma yapılmasını önerdikleri yetkililer için başlattığı incelemede, adı usulsüzlük savlarına karışanları **"kendi kendilerini soruşturmakla"** görevlendirdi. Dönemin sorumlularının hâlâ görevde bulunduklarına dikkat çekildi.

Genel müdür uyardı

Kültür Bakanlığı, tarihi ve kültürel mirasın belgelerinin olmadığı üç yılla ilişkin gerçekler için 15 Ocak 1993 tarihinden itibaren önlem almaya başladı. Kültür ve Tabiat Varlıkları Genel Müdürü **Mehmet Tuç**'un, **"usulsüz uygulamalar ve kötü niyet"** olarak değerlendiren dönemin Kültür Bakanı **Fikri Sağlar**'a sunduğu durum yazısında sorumlular hakkında soruşturma önerisi de yer aldı. Tuç'un, büyük puntolar kullanarak **"evrak girişi yapılmadan"** dediği yazı şöyle devam etti: **"Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları'na 1990-93 yılları arasında yapılan başvurulara ilişkin büro müdürlüklerince gerçekleştirilen çeşitli incelemelere konu rapor ve dokümanların, resmi usullere aykırı olarak evrak kayıt işlemleri yapılmadan değerlendirildikleri saptanmıştır."**